

Teātris kā mācīšanas un mācīšanās metode Jelgavas pilsētas pašvaldības pirmsskolas izglītības iestādē “Sprīdītis”.

Īstenotā ideja: “Teātris iet pie skatītāja”.

Sandra Kārklīņa, Jelgavas pilsētas PII “Sprīdītis” vadītājas vietniece izglītības jomā

Slaidis	Teksts
2.	<p>Katra izglītības iestāde ir bagāta ar savām tradīcijām.</p> <p>Izglītības reformā uzsvars tiek likts uz vērtībās, tikumos balstītu mācīšanu un mācīšanos. Tas dziļi iestrādāts arī iestādes tradīcijās. “Sprīdītī” šādas tradīcijas, kas aizsākās jau iepriekšējā gadu tūkstošā, ir Teātris, Princešu Balles pilī.</p> <p>Jau no tā laika, kad iestādē bija 1.-4. klase, ar Teātra kā metodes palīdzību tika īstenoti dažādi projekti. Tolaik sapratām, ka šī metode darbojas ilgtermiņā un ir ieguvums bērnu attīstībā.</p> <p>Ir īstenojusies sadarbība starp pirmsskolas izglītības iestādēm, kuru atsevišķas grupas viesojušās “Sprīdītī” gan Teātra dienās, gan iejutušies Pils balles noskaņās.</p> <p>Ar bērnu iestudētām teātra izrādēm esam viesojušies pie skolu 5-6 gadīgiem bērniem un 1.klašu skolēniem.</p> <p>Bijušie audzēkņi un viņu ģimenes atzinīgi novērtē to, ka, piedaloties teātra uzvedumos, to gatavošanas procesā, bērni jau pirmsskolā ir izkropuši dzīves prasmes, kuras noder tālākajā izglītībā un dzīvē.</p> <p>Teātris ir viena no metodēm, kuru joprojām turpinām pilnveidot un paplašināt, iemiesojot laika nestās pārmaiņas un aktualitātes.</p>
3.	<p>Mūsu iestādē temata “Teātris” īstenošanā iesaistās visi – sākot ar 1,5g. veciem bērniem līdz katram pieaugušajam, kuram ir kāda saistība ar iestādē notiekošo.</p> <p>Viss sākas ar šī temata izzināšanu, iespējamās informācijas noskaidrošanu par to, kas ir teātris.</p> <p>Ļoti nozīmīgi ir iesaistīt bērnus ar izvēlētajā izrādes sagatavošanu saistītajā procesā (noskaidro, vai būs biļetes, kādas tās būs, kas tās gatavos; cik skatītāju, kas tie būs, kurā vietā izrāde notiks; afiša; dekorācijas; kā to realizēs- ko katrs darīs). Jo lielāki bērni, jo vairāk dara paši, un pieaugušie rada apstākļus, vidi, kas rosina aktīvu praktisko darbošanos.</p> <p>Bērniem tiek uzticēts mājās noskaidrot – iztaujāt savējos (vecākus, brāļus, māsas, vecvecākus u.c. radniekus). Nākamā dienā grupā izstāsta uzzināto: par to, kas ir teātris, vai paši ir skatījušies, kur var skatīties izrādes, kas atnests mājās no teātra (programmiņas, kādas citas lietas). Ļoti interesanta ir vecvecāku pieredze, kā agrāk gatavojās teātra apmeklējumam: iegādājās biļetes, ģērbās, ejot uz izrādēm u.c. Ģimenes līdzdarbojas visā – gan gatavojoties lomām, gan iesaistoties iestudējuma procesā, gan atbalstot nepieciešamo atribūtu, dekorāciju sagādāšanā.</p> <p>Līdz ar to mēs vecākiem sniedzam iespēju rast ieskatu, kā bērni mācās iestādē, pašiem būt visā līdzzinātājiem, procesa dalībniekiem.</p> <p>Grupu skolotāju atbildīgais uzdevums ir iestudējamās teātra izrādes piedāvājuma sagatavošana atbilstoši savas grupas bērnu iespējām, vajadzībām (dziedātāji, zēnu pārsvars, aktīvas meitenes, kautrīgie, bērnu valodas problēmas, kāda grupas kopīga attīstības, audzināšanas, izglītošanas tendence, vajadzība).</p> <p>Iestādē esošie speciālisti – skolotājas logopēdes, speciālās izglītības skolotājas – var novērot savus audzēkņus dažādās situācijās, palīdzēt gan lomas izvēlē, gan tai sagatavoties. Ja nepieciešams, būt līdzās arī izrādes laikā.</p> <p>Teātris kā metode ir universāla – tā der visiem. Izrādes gatavo visu vecumu bērnu grupas.</p> <p>Vismazāko bērnu iestudējumos ir daudz kustību, mūzikas, runā kāds drosmīgs, pieaugušie līdzdarbojas kopā ar bērniem. Sākumā tā ir kora runa, pamazām arvien vairāk bērni dara, runā, tēlo patstāvīgi, un pieaugušie ir tikai vērotāji.</p> <p>Mūzikas skolotāja, zinot konkrēto bērnu grupu, viņu spējas, gatavo teātra muzikālo daļu, dejas. Kustības iestudē kopā ar skolotāju, kura sadarbojas veselības un fiziskās aktivitātes jomā.</p>
4.	<p>Teātra metode mūsu iestādē mainās līdzī laimam, tiek attīstīta un izmantota arvien jaunu iestādei aktuālu jautājumu risināšanai.</p>

	<p>Iepriekšējā mācību gadā, īstenojot mācību satura un pieejas maiņu “Sprīdītī”, kā arī ievērojot Covid pandēmijas laikā noteiktās drošības prasības, esam raduši jaunu risinājumu tradīcijas uzturēšanai. Tā kā Teātra dienas ierastā veidā pavasarī nevarēja notikt, tad radās ideja teātri izrādīt tur, kur reāli jau ir skatītājs. Tas ļāva arī ievērot distancēšanos.</p> <p>Gan bērniem, gan pieaugušajiem bija motivācija un interese rūpīgāk izpētīt iestādes teritoriju. Bērni tika rosināti izzināt visu iestādes āra teritoriju, saskatīt un iegaumēt, kas atrodas katras grupas spēļu laukumā, kādai pasakai atbilst tajā esošais aprīkojums.</p> <p>Pirmsskolas vecumā ir svarīgi ne tikai būt aktierim, iejusties lomā, izpaužot emocijas atbilstoši konkrētajam tēlam, bet būt arī teātra skatītājam. Bērni bērniem nes vēsti caur pasaku tēliem, emocijām, rīcības modeļiem, pasakas morāli. Notiek sociālo un emocionālo prasmju attīstīšana.</p>
5.	<p>Kādēļ tas ir aktuāli šobrīd?</p> <p>Saskaņā ar spēkā esošajām pirmsskolas izglītības vadlīnijām bērns pirmsskolā no pasīva vērotāja kļūst par aktīvu darītāju. Teātra metode nodrošina bērna mācīšanos darot – meklējot, mēģinot, iesaistoties.</p> <p>Ikdienā (ne tikai “Sprīdītī”) mēs visi esam pamanījuši, ka sabiedrībā arvien pieaug saskarsmes problēmas, bērniem ir vāji attīstītas pozitīvas, atbalstošas komunikācijas prasmes.</p> <p>Bērns ir atdarinātājs, un teātra spēle, ko āra vidē vēro ieinteresēti skatītāji, veicina bērnā savu emociju, domu, uzvedības vadīšanu, spēju uztver un saprast citus, veidot pozitīvas attiecības, izmantojot lomu, kurā bērns iejūtas. Tas ir veicinošs faktors veiksmīgai bērnu sadarbībai ikdienā.</p> <p>Teātris efektīvi darbojas kā metode bērnu valodas attīstīšanā – gan literārās valodas formu lietojums, gan dialogruna, gan intonācijas, izteiksmīgums un prasme uzstāties. Šie visi faktori veicina prasmju attīstīšanu, korekciju arī bērniem ar valodas attīstības problēmām, kopā ar skolotāju logopēdu apgūstot konkrētu tekstu, smagākos gadījumos – vārdu, frāzi.</p> <p>Mazākumtautību bērni latviešu valodu netieši apgūst līdz ar konkrētas lomas tekstiem.</p> <p>Idejas īstenošana norit ciešā, abpusējā sadarbībā ar ģimeni, katram ir iespēja ieguldīt laiku un līdzdarboties atbilstoši savām iespējām. Pedagoga meistarība ir iesaistīt to bērnu vecākus, kuri ikdienā mazāk atsaucīgi. Savukārt lietderīgi jēgpilni virzīt aktīvo vecāku iesaisti procesā.</p> <p>Vecāki ļoti dzīvo līdzī šiem notikumiem un atzinīgi novērtē to, ka āra vidē visi bērni darbojas priecīgāk, drošāk un izrāda vēlmi piedalīties.</p>
6.	<p>Runājot konkrēti par teātri kā mācīšanas un mācīšanās metodi, esam mērķtiecīgi strādājušas pie tā, kādas pasakas bērniem piedāvāt dramatizēšanai.</p> <p>Katrai izvēlētajai pasakai klāt tika piekomplektētas pašgatavotas lomu cepurītes atbilstoši katram pasakas tēlam.</p> <p>Savstarpēji mainoties ar sakomplektētajām pasakām, arvien vairāk sagatavojot nepieciešamās cepurītes, izdevās un joprojām notiek aktīvāka sadarbība starp grupu komandām (vairāk iepazīstam viena otru, dalāmies, saudzīgi izturamies pret lietām, lai tās var lietot arī nākamais, neko nenozaudējot, salabojot sabojāto). Līdz ar to mērķtiecīgi tiek audzināta atbildība gan pieaugušajiem, gan bērniem.</p> <p>Lai ikdienā rosinātu bērnu vēlmi izvēlēties spēlēt teātri un īstenotos ideja “Teātris iet pie skatītāja”, grupu telpās valodas aktivitāšu centros tika izvietotas pasaku grāmatas un atbilstošu cepurīšu piedāvājums.</p> <p>Sapratām, ka ne tikai grupa ir tā vieta, kurā bērni ierasti var darboties ar pasaku dramatizēšanu, bet arī citas iestādes telpas.</p> <p>Pavasarī izveidojām teātra centru arī mūzikas zālē, nodrošinot iespēju bērniem darboties ārpus savas grupas telpas.</p>
7.	<p>Īstenojot ideju, rezultējas visas pirmsskolas izglītības programmas saturā ietvertās vērtības, tikumi, prasmes, kā arī tiek nodrošinātas katra bērna attīstības vajadzības. Tiek aktivizēts un paplašināts pirmsskolas vecuma bērnu literārās valodas vārdu krājums.</p> <p>Teātra spēle, kurā bērni ir aktīvā darbībā, rosina viņu izzināšanu, jaunrades un saziņas procesus, savas darbības plānošanu un vadību, iesaistot katru bērnu atbilstoši viņa spējām un dodot lielisku iespēju gūt pieredzi.</p> <p>Uzsvars tiek likts uz bērnu sociālo un emocionālo prasmju attīstīšanu.</p> <p>Ikdienā var novērot, kā bērni savstarpēji izspēlē jau zināmās pasakas vairākkārt, mainās lomām, rada jaunus sižetus, izdomā savus sižetus, darbojas radoši.</p>

	Bērnu daudzveidīgās pašizpaušmes vērojamas ilgtermiņā.
9.	<p>Kādēļ cepurītes?</p> <p>Mūsu mērķis ilgtermiņā - “mazāk pedagoga vadītas, vairāk bērna pašvadītas mācību darbības”. Teātris, kā mācību metode mūsu iestādē tika bieži lietots. Tomēr bija jāatrod risinājums, kā bērni patstāvīgi ikdienā varētu darboties, tiklīdz radusies interese par pasakas iestudēšanu vai vienkāršu dramatizāciju.</p> <p>Visi zinām, ka bērniem patīk uzvilkt dažādus tēlam atbilstošus aksesuārus, kas palīdz iejusties lomā. Tā radās ideja par elementārāko, ērti pieejamo veidu – cepurītēm.</p> <p>Pārliecinājāmies, ka bērniem darbošanās ir saistoša, uzskatāma, vienkārša, saprotama un ietaupa laiku, jo ir ātri veicama. Ideja lieliski darbojas visās pirmsskolas vecuma grupās. Reizēm cepurītes ir tās, kas piesaista bērnu uzmanību un rosina tālākai darbībai.</p>
11.	Filmētajā materiālā īss ieskats tajā, kā 5-6 gadus veci bērni, veiksmīgi sadarbojoties, nonāk līdz
12.	<p>teātra izrādīšanai skatītājiem āra vidē.</p> <p>Svarīga ir arī atgriezeniskā saite. Bērni, kuri izrādi noskatījušies, var zīmēt zīmējumus, tos apkopojot izstādē, dāvināt aktieriem.</p>